

דף נושאות באנליזה נומרית

1. שגיאות נומריות:

עבור x ערך מדויק ו- x^* ערך מוקרב מגדירים:

- שגיאה נומרית: $N.E = x - x^*$

שגיאה מוחלטת: $A.E = |x - x^*|$

$$R.E = \frac{|x - x^*|}{|x|}$$

2. פתרון מערכת משוואות לינאריות $Ax = b$

(A מטריצה ריבועית והפיכה מסדר n)

2.1 פירוק LU

משפט: תנאי מספיק 1 לקיום פירוק LU

אם תהליך האלימינציה של גaus מתבצע ללא החלפת שורות, אז המטריצה A ניתנת לפירוק A=LU כאשר:

- המטריצה U היא מטריצה משולשת עליונה שמתקבלת מהדירוג של A בשיטת האלימינציה של גaus.

$$L = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & \cdots & 0 \\ l_{21} & 1 & 0 & \cdots & 0 \\ l_{31} & l_{32} & 1 & \cdots & 0 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \ddots & \vdots \\ l_{n1} & l_{n2} & l_{n3} & \cdots & 1 \end{pmatrix} \quad \text{המטריצה L היא מטריצה משולשת תחתונה מהצורה}$$

שאייריה מתחת לאכטונו הם הגורמים הכפליים $j > i$ בתהליך האלימינציה של גaus אשר שימשו לאיפוס האברים a_{ij} בהתאם.

משפט: תנאי מספיק 2 לקיום פירוק LU

$$\Delta_k = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & \cdots & a_{1k} \\ a_{21} & a_{22} & \cdots & a_{2k} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{k1} & a_{k2} & \cdots & a_{kk} \end{vmatrix} \quad \text{לכל } n \leq k \leq 1 \text{ נגדיר מינור מוביל של A באמצעות}$$

אם $\Delta_k \neq 0$ לכל $n \leq k \leq 1$, אז המטריצה A ניתנת לפירוק A=LU כפי שהוגדר לעיל.

2.2 אי יציבות נומרית של שיטת גaus וסטרטגיית בחירות צירים

• שיטת Partial Pivoting

► בשלב ה- k של הדירוג (לכל $1 - n, k = 1, \dots, n$) מחשבים את האינדקס p כך

$$\text{שיתקיים התנאי } |a_{pk}| = \max_{k \leq i \leq n} |a_{ik}|$$

► במקרה ש- $p \neq k$ מבצעים החלפת שורות בהתאם $R_k \leftrightarrow R_p$.

► ממשיכים לפי אותו עיקרון עד להשלמת הדירוג. בסיום הדירוג, פותרים את המערכת השוקלה המת皈לת.

2.3 נורמה וקטוריית ונורמה מטריציונית במרחב \mathbb{R}^n

- הגדרה של נורמה 2 ונורמה ∞ של וקטור במרחב \mathbb{R}^n :

$$\text{עבור וקטור } \mathbf{x} \in \mathbb{R}^n \quad \mathbf{x} = (x_1, x_2, \dots, x_n)^t \quad \|\mathbf{x}\|_2 = \sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2}$$

$$\Rightarrow \text{נורמה 2 (נורמה אוקלידית)} : \quad \|\mathbf{x}\|_\infty = \max_{1 \leq i \leq n} |x_i|$$

- נושאות לחישוב נורמה מטריציונית של $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ ובנורמה ∞ :

$$\|A\|_2 = \sqrt{\lambda_{\max}(A^t A)} \quad \Rightarrow \text{נורמה מטריציונית 2 (נורמה אוקלידית)} :$$

$$\|A^{-1}\|_2 = \sqrt{\lambda_{\max}((A^{-1})^t A^{-1})} = \sqrt{\lambda_{\max}((A^t A)^{-1})} = \sqrt{\frac{1}{\lambda_{\min}(A^t A)}}$$

$$\|A\|_\infty = \max_{1 \leq i \leq n} \sum_{j=1}^n |a_{ij}| \quad \Rightarrow \text{נורמה מטריציונית } \infty : \quad \|A\|_\infty = \max_{1 \leq i \leq n} \sum_{j=1}^n |a_{ij}|$$

- תכונות של נורמה מטריציונית :

כל נורמה מטריציונית מקיימת את התכונות הבאות :

- 1) $\|A\| \geq 0, \quad \forall A \in \mathbb{R}^{n \times n}$
- 2) $\|A\| = 0 \Leftrightarrow A = [0]_{n \times n}$
- 3) $\|\lambda \cdot A\| = |\lambda| \cdot \|A\|, \quad \forall A \in \mathbb{R}^{n \times n}, \lambda \in \mathbb{R}$
- 4) $\|A + B\| = \|A\| + \|B\|, \quad \forall A, B \in \mathbb{R}^{n \times n}$
- 5) $\|A \cdot v\| \leq \|A\| \cdot \|v\|, \quad \forall A \in \mathbb{R}^{n \times n}, v \in \mathbb{R}^n$
- 6) $\|A \cdot B\| \leq \|A\| \cdot \|B\|, \quad \forall A, B \in \mathbb{R}^{n \times n}$

2.4 שיטות איטרטיביות לפתרון מערכת $Ax = b$

מודל השיטות

✓ מעוניינים למצוא פתרון x למערכת משווהות $Ax = b$

✓ עוברים למערכת משווהות שקופה מהצורה $x = Bx + c$

✓ מגדירים תחילה איטרטיבי ...

✓ עבור וקטורי התחלה $x^{(0)}$ הנוסחה (3) מאפשרת לחשב סדרה וקורסיבית

. $\lim_{m \rightarrow \infty} x^{(m)} = x$ בתנאי משפט ההתקנסות הסדרה מתכנסת לפתרון המדויק x ככלומר

- תנאי עצירה ביחס נומי להשתת רמת דיווק :

$$\|x^{(m+1)} - x^{(m)}\|_\infty = \max_{1 \leq i \leq n} |x_i^{(m+1)} - x_i^{(m)}| \leq \epsilon$$

ניתוח רקורסיבי של השגיאה $e^{(m)} = x - x^{(m)}$ (השגיאה באיטרטציה m) :

$$e^{(m)} = B \cdot e^{(m-1)}; \quad m = 1, 2, 3, \dots$$

$$e^{(m)} = B \cdot e^{(m-1)} = B^2 \cdot e^{(m-2)} = \dots = B^m \cdot e^{(0)}$$

← הערכה לשגיאה באיטרטציה m :

חסוב מס' האיטרציות הנדרש לקבלת רמת דיווק :

← על מנת לחשב את מס' האיטרציות המינימלי m הנדרש לחישוב וקטור מקובל $x^{(m)}$ לוקטור הפתרון x בנורמה ∞ עם רמת דיווק ϵ נפתרו את אי השוויון :

$$\|e^{(m)}\|_\infty \leq \|B\|_\infty^m \cdot \|e^{(0)}\|_\infty \leq \epsilon$$

GZ • נוסחאות איטרטיביות עבור שיטת יעקובי ושיטת שיטת יעקובי

$$x_i^{(m+1)} = \frac{1}{a_{ii}} \cdot \left(b_i - \sum_{\substack{j=1 \\ j \neq i}}^n a_{ij} \cdot x_j^{(m)} \right), i = 1, 2, \dots, n; \quad m = 0, 1, 2, \dots$$

שיטת GZ

$$x_i^{(m+1)} = \frac{1}{a_{ii}} \cdot \left(b_i - \sum_{j=1}^{i-1} a_{ij} \cdot x_j^{(m+1)} - \sum_{j=i+1}^n a_{ij} \cdot x_j^{(m)} \right), i = 1, 2, \dots, n; \quad m = 0, 1, 2, \dots$$

• מטריצת האיטרציה עבור שיטת יעקובי ו- GZ

עבור הפירוק $A = L + D + U$ מקבלים :

$$c_J = D^{-1} \cdot b \quad \text{ו-} \quad B_J = -D^{-1} \cdot (L + U) \quad \triangleright$$

$$c_{GZ} = (L + D)^{-1} \cdot b \quad \text{ו-} \quad B_{GZ} = -(L + D)^{-1} \cdot U \quad \triangleright$$

בשיטת יעקובי ידוע גם כי :

$$B_J = -\begin{pmatrix} 0 & \frac{a_{12}}{a_{11}} & \dots & \frac{a_{1n}}{a_{11}} \\ \frac{a_{21}}{a_{22}} & 0 & \dots & \frac{a_{2n}}{a_{22}} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \frac{a_{n1}}{a_{nn}} & \frac{a_{n2}}{a_{nn}} & \dots & 0 \end{pmatrix}, \quad c_J = \begin{pmatrix} \frac{b_1}{a_{11}} \\ \frac{b_2}{a_{22}} \\ \vdots \\ \frac{b_n}{a_{nn}} \end{pmatrix}$$

• התכונות השיטות האיטרטיביות

• תנאי מספיק להתכונות שיטת יעקובי ושיטת גאוס זידל:

אם מטריצת המקבדים A היא בעלת אלכסון שלוט לחלווטין (SRDD), כלומר אם

$$\left| a_{ii} \right| > \sum_{\substack{j=1 \\ j \neq i}}^n \left| a_{ij} \right| \quad i = 1, 2, \dots, n \quad \text{מתקיים :}$$

אז שיטת יעקובי/שיטת GZ מתכנסת לכל וקטור התחלה $x^{(0)}$.

$$\rho(B) = \max_{1 \leq i \leq n} |\lambda_i| \quad \bullet$$

כאשר $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$ הע"ע של B שהם שורשי הפולינום האופייני $|I - \lambda B|$

• תנאי הכרחי ומספיק להתכונות שיטות איטרטיביות:

בحين נתן מערכת $Ax = b$ השוקלה למערכת $x = Bx + c$ אזי, לכל $x^{(0)}$ התחלתי, הסדרה האיטרטיבית $x^{(m+1)} = Bx^{(m)} + c; \quad m = 0, 1, 2, \dots$ מתכנסת לפתרון המדויק x של המערכות השקולות אם $\rho(B) < 1$.

• תנאי מספיק להתכונות שיטות איטרטיביות:

לכל נורמה מטריציונית מתקיים $\rho(B) < \|B\|$

לפיכך, עבור נורמה מטריציונית $\|\cdot\|$ שעבורה מתקיים $1 < \|B\| = q$ הסדרה האיטרטיבית $\dots, x^{(m+1)} = Bx^{(m)} + c; \quad m = 0, 1, 2, \dots$ מתכנסת בנורמה זו לפתרון המדויק x לכל $x^{(0)}$ התחלתי.

• **תנאי הכרחי ומשמעותי ל收敛ות שיטת יעקובי במונחים של מטריצה A:**

שיטת יעקובי מתכנסת לכל בחירה שרירוטית $x^{(0)}$ של וקטור התחלתי אם וים שורשי

הפולינום (λ_i) נמצא בתחום מעגל היחידה (כלומר $|x_i| < 1$, $i = 1, 2, \dots, n$)

$$q_J(\lambda) = |\lambda \cdot D + (L + U)| = \begin{vmatrix} a_{11}\lambda & a_{12} & \cdots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22}\lambda & \cdots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{n1} & a_{n2} & \cdots & a_{nn}\lambda \end{vmatrix} \quad \text{כאשר :}$$

• **תנאי הכרחי ומשמעותי ל收敛ות שיטת GZ במונחים של מטריצה A:**

שיטת GZ מתכנסת לכל בחירה שרירוטית $x^{(0)}$ של וקטור התחלתי אם וים שורשי

הפולינום $q_{GZ}(\lambda)$ נמצא בתחום מעגל היחידה (כלומר $|x_i| < 1$, $i = 1, 2, \dots, n$)

$$q_{GZ}(\lambda) = |\lambda \cdot (L + D) + U| = \begin{vmatrix} a_{11}\lambda & a_{12} & \cdots & a_{1n} \\ a_{21}\lambda & a_{22}\lambda & \cdots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{n1}\lambda & a_{n2}\lambda & \cdots & a_{nn}\lambda \end{vmatrix} \quad \text{כאשר :}$$

3. פתרון משוואות לא לינאריות

a. שיטת החציה

$$m_n = \frac{a_n + b_n}{2}, \quad n \geq 0$$

$$|r - m_n| \leq \frac{b_0 - a_0}{2^{n+1}}$$

$$|r - m_n| < \varepsilon \iff n > -1 + \frac{\log(b_0 - a_0) - \log \varepsilon}{\log 2}$$

תנאים מספקים ל收敛ות שיטת החציה:

אם מתקיים :

1. $f(x)$ רציפה בקטע $[a, b]$,

2. $f(a) \cdot f(b) < 0$,

3. $\exists r \in (a, b)$ $f(x)$ יש שורש יחיד אזי,

סדרת הקירובים $\{m_n\}_{n \geq 0}$ המתקבלת בשיטת החציה המיוושמת לפתרון המשוואה $f(x) = 0$

בקטע $[a, b]$ בתחום לשורש r , ככלומר $\lim_{n \rightarrow \infty} m_n = r$.

b. שיטת נקודת שבת: מודל השיטה

✓ מעוניינים למצוא פתרון r למשוואה מהצורה $f(x) = 0$ (r שורש של (x))

✓ עוברים למשוואה שקולה מהצורה $x = g(x)$ (r נקודת שבת של $(g(x))$)

✓ מגדרים תחילה איטרטיבי ...
 $(3) x_{n+1} = g(x_n); n = 0, 1, 2, \dots$

✓ עברו ערך התחלתי x_0 הנוסחה (3) מאפשרת לחשב סדרה וקורסיבית $\{x_n\}_{n=0}^{\infty}$

✓ בתנאי משפט הה收敛ות הסדרה מתכנסת לפתרון המדויק x ככלומר r .
 $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = r$

ג. משפט ההתכנשות של שיטת נקודות השבת

נתונה פונקציית איטרציה $(f(x) = 0 \Leftrightarrow x = g(x))$. $I = [a, b]$ וקטע $[a, b]$ (נזכיר: אם מתקיימים התנאים הבאים: 1. הפונקציה $g(x)$ רציפה בקטע I 2. מתקיים $I \subseteq g(I)$ (כלומר $a \leq g(x) \leq b$ לכל $x \in I$) 3. הפונקציה $g(x)$ גזירה בקטע הפתוח (a, b) ולכל $x \in (a, b)$ מתקיים $|g'(x)| < 1$ ($L = \max_{x \in [a,b]} |g'(x)|$ עבור $|g'(x)| \leq L < 1$ מתקיים $x \in (a, b)$ לכל $x \in (a, b)$ ניסוח יישומי לבדיקה: לכל $x_0 \in [a, b]$ מתקיים $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = g(x_n)$; $n \geq 0$ התחלתי). אז, למשווה $x = g(x)$ קיימן פתרון ייחודי r בקטע I והתהליך האיטרציבי הוכחנו כי עבור השגיאה $r - e_n \approx g(r) - e_n \approx g'(r) \cdot e_n$ מתקיים $e_n = x_n - e_{n-1}$ וגם $e_n \approx (g'(r))^n$ ולכן:

- אם $|g'(r)| < 1$ אז נקודת השבת r היא נקודת משביכה של $g(x)$ והתהליך האיטרציבי המתאים $n \geq 0$ מתקנס אליה לנקודת שבת.
- אם $|g'(r)| \geq 1$ אז נקודת השבת r היא נקודת דחיה של $g(x)$ והתהליך האיטרציבי המתאים $n \geq 0$ יתבדר.

ה. צורות התכנשות של שיטת נקודות שבת

- אם $g'(x) < 0$ לכל $x \in I$, אז התכנשות בקטע I מונוטונית.
- אם $g'(x) > 0$ לכל $x \in I$, אז התכנשות בקטע I ספרילית.

ו. אנליזת שגיאות וסדר התכנשות של שיטת נקודות שבת

- מניתוח של שגיאות עוקבות בשיטת נקודות שבת קיבלנו את התוצאה הבאה

$$e_{n+1} = g'(r) \cdot e_n + \frac{g''(r)}{2!} \cdot e_n^2 + \frac{g'''(r)}{3!} \cdot e_n^3 + \dots$$

- מסקנה: אם עבור פונקציית איטרציה $g(x)$ מתקיים $\begin{cases} g(r) = r \\ g^{(k)}(r) = 0; \quad 1 \leq k \leq p-1 \\ g^{(p)}(r) \neq 0 \end{cases}$ אז סדר התכנשות השיטה לנקודת השבת r של $g(x)$ הוא בדוק.

ז. שיטת ניוטון-רפסון (NR)

$$x_{n+1} = x_n - \frac{f(x_n)}{f'(x_n)}, \quad n \geq 0, \quad f'(x_n) \neq 0$$

שיטת NR היא מקרה פרטי של שיטת נקודות שבת עבור פונקציית איטרציה $g(x) = x - \frac{f(x)}{f'(x)}$ ולכן כל התיאוריה הנוגעת לשיטת נקודות שבת חלה גם על שיטת ניוטון-רפסון.

ח. אנגיזט שגיאות וסדר הטענות של שיטת NR

מניתוח של שגיאות עוקבות בשיטת NR קיבלנו את התוצאה הבאה

$$e_{n+1} = \frac{\frac{1}{2}f''(r) \cdot e_n^2 + \frac{1}{3}f'''(r) \cdot e_n^3 + \frac{1}{8}f^{(4)}(r) \cdot e_n^4 + \dots}{f'(r) + f''(r) \cdot e_n + \frac{f'''(r)}{2!} \cdot e_n^2 + \dots}$$

מסקנות (מקרים פרטיים):

- אם $f'(r) \neq 0 \leftarrow$ הטענות ריבועית לפחות.

$e_{n+1} \approx \frac{f''(r)}{2f'(r)} \cdot e_n^2 \leftarrow f''(r) \neq 0$ וגם $f'(r) \neq 0$	•
$e_{n+1} \approx \frac{1}{2} \cdot e_n \leftarrow f''(r) \neq 0$ וגם $f'(r) = 0$	•

4. אינטראפולציה פולינומיאלית

4.1 הצגת לAGRNG' לפולינום האינטראפולציה

נתונה טבלה של $n+1$ נקודות $\{(x_0, y_0), (x_1, y_1), \dots, (x_n, y_n)\}$ כאשר

$$a \leq x_0 < x_1 < \dots < x_n \leq b$$

הפולינומים היסודיים של לAGRNG'

$$l_k(x) = \frac{(x - x_0)(x - x_1)\dots(x - x_{k-1})(x - x_{k+1})\dots(x - x_n)}{(x_k - x_0)(x_k - x_1)\dots(x_k - x_{k-1})(x_k - x_{k+1})\dots(x_k - x_n)} = \prod_{j=0, j \neq k}^n \frac{x - x_j}{x_k - x_j} ; \quad k = 0, 1, \dots, n$$

$$l_0(x) = \frac{(x - x_1)(x - x_2)\dots(x - x_n)}{(x_0 - x_1)(x_0 - x_2)\dots(x_0 - x_n)}$$

$$l_1(x) = \frac{(x - x_0)(x - x_2)\dots(x - x_n)}{(x_1 - x_0)(x_1 - x_2)\dots(x_1 - x_n)}$$

⋮

$$l_n(x) = \frac{(x - x_0)(x - x_1)\dots(x - x_{n-1})}{(x_n - x_0)(x_n - x_1)\dots(x_n - x_{n-1})}$$

הציגת לAGRNG' לפולינום האינטראפולציה

$$L_n(x) = y_0 \cdot l_0(x) + y_1 \cdot l_1(x) + \dots + y_n \cdot l_n(x) = \sum_{k=0}^n y_k \cdot l_k(x)$$

נוסחת שגיאת האינטראפולציה בנקודה $x \in [a, b]$:

$$f(x) - L_n(x) = \frac{f^{(n+1)}(\xi)}{(n+1)!} \cdot \underbrace{(x - x_0)(x - x_1)\dots(x - x_n)}_{\omega_{n+1}(x)} ; \quad a < \xi < b$$

הערכת/חסם לשגיאת האינטראפולציה המוחלטת בקטע $[a, b]$:

$$\max_{a \leq x \leq b} |f(x) - L_n(x)| \leq \frac{M_{n+1}[a, b]}{(n+1)!} \cdot \max_{a \leq x \leq b} |\omega_{n+1}(x)|$$

$$M_{n+1}[a, b] = \max_{a \leq x \leq b} |f^{(n+1)}(x)|; \quad \omega_{n+1}(x) = (x - x_0)(x - x_1) \cdots (x - x_n)$$

מסקנה: בדיקת סימן שגיאת האינטראפולציה בתת קטע $[c, d] \subseteq [a, b]$

$$\begin{aligned} sign(f(x) - L_n(x)) &= sign(f^{(n+1)}(\xi)) \cdot sign(\omega_{n+1}(x)) \\ \omega_{n+1}(x) &= (x - x_0)(x - x_1) \cdots (x - x_n) \end{aligned}$$

4.2 הצגת ניוטון לפולינום האינטראפולציה

נתונה טבלה של $n+1$ נקודות $\{(x_0, y_0), (x_1, y_1), \dots, (x_n, y_n)\}$ כאשר $x_0 < x_1 < \dots < x_n \leq b$

הפרשים מוחלקים (קירובים לנגורות באמצעות נקי האינטראפולציה):

• הפרש מוחולק מסדר 1 :

$$f_{k,k+1} = \frac{f(x_{k+1}) - f(x_k)}{x_{k+1} - x_k} = \frac{f_{k+1} - f_k}{x_{k+1} - x_k}; \quad k = 0, \dots, n-1$$

• הפרש מוחולק מסדר 2 :

$$f_{k,k+1,k+2} = \frac{f[x_{k+1}, x_{k+2}] - f[x_k, x_{k+1}]}{x_{k+2} - x_k} = \frac{f_{k+1,k+2} - f_{k,k+1}}{x_{k+2} - x_k}; \quad k = 0, \dots, n-2$$

\vdots

• הפרש מוחולק מסדר n :

$$f_{0,1,\dots,n-1,n} = \frac{f[x_1, \dots, x_{n-1}, x_n] - f[x_0, x_1, \dots, x_{n-1}]}{x_n - x_0} = \frac{f_{1,\dots,n-1,n} - f_{0,1,\dots,n-1}}{x_n - x_0};$$

הפולינומיים היסודיים של ניוטון

$$\begin{cases} N_0(x) = 1 \\ N_k(x) = (x - x_0)(x - x_1) \cdots (x - x_{k-1}); \quad k = 1, \dots, n \end{cases}$$

$$\begin{cases} N_0(x) \equiv 1 \\ N_1(x) = (x - x_0) \\ N_2(x) = (x - x_0)(x - x_1) \\ \vdots \\ N_n(x) = (x - x_0)(x - x_1) \cdots (x - x_{n-1}) \end{cases}$$

הצגה של ניוטון לפולינום האינטראפולציה:

$$P_n(x) = f(x_0) + f_{01} \cdot (x - x_0) + f_{012} \cdot (x - x_0)(x - x_1) + \cdots + f_{01\dots n} \cdot (x - x_0)(x - x_1) \cdots (x - x_{n-1})$$

הערה: חישובי שגיאות עבור פולינום אינטראפולציה בייצוג של ניוטון זהים לאלו שהוצעו קודם. עבור הצגת לגרנג'י (נובע מichiידות קירוב האינטראפולציה. זה אותו מkrab רק ייצוג אחר).

4.3 פולינומי צ'ביצ'ב וAINTRPOLציה אופטימלית

הגדרה:

$$\begin{aligned} T_n(\theta) &= \cos(n\theta) & \theta \in [0, \pi] , \quad n = 0, 1, 2, \dots \\ x = \cos \theta \Rightarrow \\ T_n(x) &= \cos(n \cdot \arccos x) & x \in [-1, 1] , \quad n = 0, 1, 2, \dots \end{aligned}$$

נוסחה רקורסיבית לחישוב פולינומי צ'ביצ'ב:

$$\begin{aligned} T_{n+1}(x) &= 2xT_n(x) - T_{n-1}(x) , \quad n = 1, 2, \dots \\ T_0(x) &= 1 ; \quad T_1(x) = x \end{aligned}$$

ארבעת פולינומי צ'ביצ'ב ראשוניים:

$$T_0(x) = 1, \quad T_1(x) = x, \quad T_2(x) = 2x^2 - 1, \quad T_3(x) = 4x^3 - 3x$$

שורשים של פולינום צ'ביצ'ב בקטע $[-1, 1]$ נקודות קיצון

$$\left\{ \xi_k = \cos\left(\frac{2k-1}{2n}\pi\right) \right\}_{k=1}^n ; \quad \left\{ \eta_k = \cos\left(\frac{k\pi}{n}\right) \right\}_{k=0}^n$$

מקרה פרטי: עבור $n = 3$ שורשים של $T_3(x)$ הם $\xi_0 = \frac{\sqrt{3}}{2}, \xi_1 = 0, \xi_2 = -\frac{\sqrt{3}}{2}$: ונקודות קיצון מוחלט בקטע $[-1, 1]$ הן

$$\eta_0 = 1, \eta_1 = \frac{1}{2}, \eta_2 = -\frac{1}{2}, \eta_3 = -1$$

$$\tilde{T}_n(x) = \frac{1}{2^{n-1}} T_n(x) \quad \text{פולינום צ'ביצ'ב מתוקן:}$$

ארבעת פולינומי צ'ביצ'ב מותוקנים ראשוניים:

$$\tilde{T}_0(x) = 1, \quad \tilde{T}_1(x) = x, \quad \tilde{T}_2(x) = x^2 - \frac{1}{2}, \quad \tilde{T}_3(x) = x^3 - \frac{3}{4}x$$

הערכה לשגיאת האינטרפולציה האופטימלית באמצעות נקודות צ'ביצ'ב בקטע $[-1, 1]$

$$\max_{-1 \leq x \leq 1} |f(x) - L_n(\tilde{T}; x)| \leq \frac{M_{n+1}[-1, 1]}{(n+1)!} \cdot \frac{1}{2^n}; \quad M_{n+1}[-1, 1] = \max_{-1 \leq x \leq 1} |f^{(n+1)}(x)|$$

נוסחאות מעבר בין הקטעים $[a, b]$ ו- $[-1, 1]$

$$\begin{aligned} x \in [-1, 1] \rightarrow z \in [a, b] &\Leftrightarrow z = \frac{b-a}{2}x + \frac{a+b}{2} \\ z \in [a, b] \rightarrow x \in [-1, 1] &\Leftrightarrow x = \frac{2}{b-a}z - \frac{b+a}{b-a} \end{aligned}$$

הערכה לשגיאת האינטרפולציה האופטימלית באמצעות נקודות צ'ביצ'ב מותאמות לקטע $[a, b]$

$$\max_{a \leq x \leq b} |f(x) - L_n(\tilde{T}; x)| \leq \frac{M_{n+1}[a, b]}{(n+1)!} \cdot \frac{(b-a)^{n+1}}{2^{2n+1}}; \quad M_{n+1}[a, b] = \max_{a \leq x \leq b} |f^{(n+1)}(x)|$$

5. קירוב ריבועים מינימליים

בעיית ריבועים מינימליים בממ"פ – מקרוב אופטימלי לפי נורמה 2:
יהי U תת מרחב סובייל של $\text{Mm}'p$.

אז, לכל $V \in U$ קיים $u^* \in V$ יחיד שהוא המקרוב הטוב ביותר בתחום U ביחס לנורמה 2 כך שמתקיים: $\|u - u^*\|_2 \leq \|v - u^*\|_2$ לכל $v \in U$.

מקרוב הטוב ביותר בתחום לפי קритריון זה- נקרא מקרוב ריבועים מזעריים/מינימליים

מציאת מקרוב ריבועים מינימליים לפונקציה $y = f(x) \in C[a, b]$ ולפונקציה $\{x_i, y_i\}_{i=1}^N$ (קירוב במרחב \mathbb{R}^N)

הגדרת הבעיה:

רוצים למצוא לפונקציה נתונה $f(x) = y$ (ייצוג רציף/ייצוג דיסקרטי) את המקרוב הטוב ביותר (x) בМОון ריבועים מינימליים (לפי נורמה 2) מתוך תת מרחב מקרבים נתון U .

מכפלה פנימית רציפה של פונקציות במרחב $C[a, b]$

עבור $f(x), g(x) \in C[a, b]$ המכפלה הרציפה הסטנדרטיבית מוגדרת ע"י:

מכפלה פנימית דיסקרטית של פונקציות על קבוצת נקודות $\{x_i\}_{i=1}^N$ במרחב \mathbb{R}^N :

תהיינה $f(x)$ ו- $g(x)$ פונקציות המוגדרות בקבוצת הנקודות x_1, x_2, \dots, x_N אזי המכפלה הדיסקרטית

ביניהם, ביחס לקבוצת הנקודות הנתונה, מוגדרת ע"י:

מערכת משוואות נורמליות (למקרה הדיסקרטי ולמקרה הרציף):

בහינתו בסיס $\{\phi_0(x), \phi_1(x), \phi_2(x), \dots, \phi_m(x)\}$ של תת מרחב המקרבים U :

רוצים למצוא את הצירוף הlienari הטוב ביותר בМОון הריבועים המינימליים:

מוצאים את המקדמים $c_0, c_1, c_2, \dots, c_m$ ע"י פתרון המערכת המשוואות הנורמלית (הסימטרית) הבאה:

$$\begin{bmatrix} \langle \phi_0, \phi_0 \rangle & \langle \phi_1, \phi_0 \rangle & \dots & \langle \phi_m, \phi_0 \rangle \\ \langle \phi_0, \phi_1 \rangle & \langle \phi_1, \phi_1 \rangle & \dots & \langle \phi_m, \phi_1 \rangle \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \langle \phi_0, \phi_m \rangle & \langle \phi_1, \phi_m \rangle & \dots & \langle \phi_m, \phi_m \rangle \end{bmatrix} \begin{bmatrix} c_0 \\ c_1 \\ \vdots \\ c_m \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \langle y, \phi_0 \rangle \\ \langle y, \phi_1 \rangle \\ \vdots \\ \langle y, \phi_m \rangle \end{bmatrix}$$

במקרה הרציף מובטח קיום פתרון ייחיד לפי משפט ממבנים 1.
במקרה הדיסקרטי- מובטח קיום פתרון ייחיד בתנאי $N < m$.

מקרה פרטי:

אם הבסיס $\{\phi_0(x), \phi_1(x), \phi_2(x), \dots, \phi_m(x)\}$ הוא בסיס אורתוגונלי ביחס למ"פ המתאימה, אז $\langle \phi_i, \phi_j \rangle = 0$, $\forall i \neq j$

$$c_k = \frac{\langle y, \phi_k \rangle}{\langle \phi_k, \phi_k \rangle}, \quad k = 0, 1, \dots, m$$

מקדמי פוריה

מקדמי פוריה וקירוב ר'ם פולינומיали ל蹶ה רציף

עבור קבוצת פולינומים אורתוגונליים $\{\tilde{p}_0(x), \tilde{p}_1(x), \dots, \tilde{p}_n(x)\}$ ביחס למ"פ רציפה בקטע $[a, b]$ המקרב הטוב ביותר במובן ר'ם לפונקציה $f(x)$ הוא

$$Q_n(x) = c_0 \cdot \tilde{p}_0(x) + c_1 \cdot \tilde{p}_1(x) + \dots + c_n \cdot \tilde{p}_n(x)$$

$$\boxed{c_k = \frac{\langle f, \tilde{P}_k \rangle}{\langle \tilde{P}_k, \tilde{P}_k \rangle} = \frac{\int_a^b f(x) \cdot \tilde{P}_k(x) dx}{\int_a^b \tilde{P}_k(x) \cdot \tilde{P}_k(x) dx}, \quad k = 0, 1, \dots, n}$$

כאשר מקדמי פוריה המתאימים הם :

מקדמי פוריה וקירוב ר'ם פולינומיали ל蹶ה דיסקרטי

עבור קבוצת פולינומים אורתוגונליים $\{\tilde{p}_0(x), \tilde{p}_1(x), \dots, \tilde{p}_n(x)\}$ ביחס למ"פ דיסקרטית על קבוצת הנקודות $\{(x_i, y_i)\}_{i=1}^N$ 'המרקם הטוב ביותר במובן ר'ם לפונקציה הנתונה ע"י' הוא

$$Q_n(x) = c_0 \cdot \tilde{p}_0(x) + c_1 \cdot \tilde{p}_1(x) + \dots + c_n \cdot \tilde{p}_n(x)$$

$$\boxed{c_k = \frac{\langle y, \tilde{P}_k \rangle}{\langle \tilde{P}_k, \tilde{P}_k \rangle} = \frac{\sum_{i=1}^N y_i \cdot \tilde{P}_k(x_i)}{\sum_{i=1}^N (\tilde{P}_k(x_i))^2}, \quad k = 0, 1, \dots, n}$$

כאשר מקדמי פוריה המתאימים הם :

קירוב ריבועים מינימליים לפונקציה בממ"פ $C[a,b]$ - מסקנה:

יהי $V = C[a, b]$ ממ"פ עם מ"פ טבעית $\langle f, g \rangle = \int_a^b f(x)g(x) dx$.
עם תת המרחב $U = Span\{\varphi_0(x), \varphi_1(x), \dots, \varphi_m(x)\} \subseteq C[a, b]$.

אזי, אינטגרל מהצורה $\int_a^b (f(x) - \sum_{k=0}^m c_k \cdot \varphi_k(x))^2 dx$ יהיה מינימי עבור (x) שהוא המקרב הטוב ביותר במובן ר'ם

לפונקציה $f(x) \in C[a, b]$. (כלומר, עם מקדמים c_k שהם פתרון הממ"ל הנורמלית המתאימה, במקרה שהקבוצה $\{\varphi_0(x), \dots, \varphi_m(x)\}$ היא א"ג או המקדים c_k יהיו מקדמי פוריה)

פולינומי ל'נדר: פולינומים אורתוגונליים ביחס למ"פ רציפה בקטע $[a, b]$

- ארבעה פולינומי ל'נדר ראשונים בקטע $[-1, 1]$:

$$\boxed{\tilde{P}_0(x) = 1, \quad \tilde{P}_1(x) = x, \quad \tilde{P}_2(x) = x^2 - \frac{1}{3}, \quad \tilde{P}_3(x) = x^3 - \frac{3}{5}x}$$

- נוסחה רקורסיבית עבור פולינומים ל'נדר בקטע $[-1, 1]$ •

$$\boxed{\begin{aligned} \tilde{P}_{n+1}(x) &= (x - \alpha_n) \tilde{P}_n(x) - \beta_n \tilde{P}_{n-1}(x), \quad n \geq 1 \\ \tilde{P}_0(x) &= 1 \quad ; \quad \tilde{P}_1(x) = x \\ \alpha_n &= \frac{\langle x \tilde{P}_n, \tilde{P}_n \rangle}{\langle \tilde{P}_n, \tilde{P}_n \rangle} \quad \beta_n = \frac{\langle x \tilde{P}_n, \tilde{P}_{n-1} \rangle}{\langle \tilde{P}_{n-1}, \tilde{P}_{n-1} \rangle} = \frac{\langle \tilde{P}_n, \tilde{P}_n \rangle}{\langle \tilde{P}_{n-1}, \tilde{P}_{n-1} \rangle} \end{aligned}}$$

• **פולינומי לז'נדר בקטע** [a, b]:

ניתן להגדיר פולינומי לז'נדר בקטע [a, b] באמצעות חישוב פולינומי לז'נדר בקטע [-1, 1]

$$x = \frac{2}{b-a}z - \frac{b+a}{b-a}$$

ושימוש בנוסחת המעבר

נוסחה רקורסיבית עבור פולינומים אורתוגונליים - מקרה דיסקרטי

$$\begin{aligned}\tilde{P}_{n+1}(x) &= (x - \alpha_n)\tilde{P}_n(x) - \beta_n\tilde{P}_{n-1}(x), \quad n \geq 1 \\ \tilde{P}_0(x) &= 1; \quad \tilde{P}_1(x) = x - \alpha_0; \quad \alpha_0 = \frac{\sum_{k=1}^N x_k}{N} \\ \alpha_n &= \frac{\langle x\tilde{P}_n, \tilde{P}_n \rangle}{\langle \tilde{P}_n, \tilde{P}_n \rangle} \quad \beta_n = \frac{\langle x\tilde{P}_n, \tilde{P}_{n-1} \rangle}{\langle \tilde{P}_{n-1}, \tilde{P}_{n-1} \rangle} = \frac{\langle \tilde{P}_n, \tilde{P}_n \rangle}{\langle \tilde{P}_{n-1}, \tilde{P}_{n-1} \rangle}\end{aligned}$$

6. **אינטגרציה נומרית**

א. **נוסחת הטרפז הлокלית**

קירוב לאינטגרל המסוים $\int_{x_k}^{x_{k+1}} f(x)dx$ באורך h

$$\int_{x_k}^{x_{k+1}} f(x)dx \cong T_1[f; x_k, x_{k+1}] = \frac{h}{2} \cdot [f_k + f_{k+1}] \quad ; h = x_{k+1} - x_k$$

נוסחת הקירוב הлокלי:

$$E_1^T[f; x_k, x_{k+1}] = -\frac{h^3}{12} \cdot f''(r_k), \quad x_k < r_k < x_{k+1}$$

נוסחת שגיאת הקירוב הлокלי

ב. **נוסחת הטרפז הגלובלית**

קירוב לאינטגרל המסוים $\int_a^b f(x)dx$ על ידי חלוקת הקטע $[a, b]$ ל- n תת-קטעים באורך h

נוסחת הקירוב הגלובלי:

$$\int_a^b f(x)dx \cong T_n[f; a, b] = \frac{h}{2} \cdot \left[f_0 + 2 \sum_{k=1}^{n-1} f_k + f_n \right] \quad ; \quad h = \frac{b-a}{n}$$

$$E_n^T[f; a, b] = -\frac{1}{12} \cdot \frac{(b-a)^3}{n^2} f''(\xi), \quad a < \xi < b$$

נוסחת שגיאת הקירוב הגלובי

נוסחת החסם לשגיאת הקירוב הגלובי

$$\max_{a \leq x \leq b} |E_n^T[f; a, b]| \leq \frac{1}{12} \cdot \frac{(b-a)^3}{n^2} \cdot M_2 \quad M_2 = \max_{a \leq x \leq b} |f''(x)|$$

ג. נוסחת סימפסון הлокלי

קירוב לאינטגרל המסוים $\int_{x_k}^{x_{k+2}} f(x)dx$ הבני על פרבולה דרך הנקודות $\{x_k, x_{k+1}, x_{k+2}\}$ כאשר $h = x_{k+1} - x_k = x_{k+2} - x_{k+1}$

$$\int_{x_k}^{x_{k+2}} f(x)dx \cong S_2[f; x_k, x_{k+1}, x_{k+2}] = \frac{h}{3} \cdot [f_k + 4 \cdot f_{k+1} + f_{k+2}]$$

נוסחת הקירוב הлокלי

נוסחת שגיאת הקירוב הлокלי

$$E_2^S[f; x_k, x_{k+1}, x_{k+2}] = -\frac{h^5}{90} \cdot f^{(4)}(r_k), \quad x_k < r_k < x_{k+2}$$

ד. נוסחת סימפסון הגלובלית:

קירוב לאינטגרל המסוים $\int_a^b f(x)dx$ ע"י חלוקת הקטע $[a, b]$ ל- $2n$ תת-קטעים שווי אורך h :

נוסחת הקירוב הגלובילי:

$$\int_a^b f(x)dx \cong S_{2n}[f; a, b] = \frac{h}{3} \cdot \left[f_0 + 4 \sum_{k=1}^n f_{2k-1} + 2 \sum_{k=1}^{n-1} f_{2k} + f_{2n} \right] ; \quad h = \frac{b-a}{2n}$$

נוסחת שגיאת הקירוב הגלובילי

$$E_{2n}^S[f; a, b] = -\frac{1}{180} \cdot \frac{(b-a)^5}{(2n)^4} f^{(4)}(\xi), \quad a < \xi < b$$

נוסחת החסם לשגיאת הקירוב הגלובילי

$$\max_{a \leq x \leq b} |E_{2n}^S[f; a, b]| \leq \frac{1}{180} \cdot \frac{(b-a)^5}{(2n)^4} M_4 ; \quad M_4 = \max_{a \leq x \leq b} |f^{(4)}(x)|$$

ה. שגיאת אינטגרציה אינטרפולטורית

אם מקרבים את האינטגרל המסוים $I = \int_a^b f(x)dx$ באמצעות $L_n(x)$ כאשר ($I^* = \int_a^b L_n(x)dx$)

הוא פולינום האינטרפולציה ממעלה המקרב את $f(x)$ בקטע $[a, b]$ באמצעות הנקודות

או ניתן להציג את שגיאת האינטגרציה כאינטגרל של שגיאת האינטרפולציה באופן הבא:

$$I - I^* = \int_a^b (f(x) - L_n(x)) dx = \int_a^b \left(\frac{f^{(n+1)}(\xi)}{(n+1)!} \cdot \underbrace{(x-x_0)(x-x_1)\cdots(x-x_n)}_{\omega_{n+1}(x)} \right) dx$$

חסם לשגיאת האינטרפולציה האינטרפולטורית

$$|I - I^*| \leq \int_a^b |f(x) - L_n(x)| dx = \frac{(b-a)}{(n+1)!} \underbrace{\max_{a \leq x \leq b} |f^{(n+1)}(x)|}_{M_{n+1}[a,b]} \cdot \max_{a \leq x \leq b} |\omega_{n+1}(x)|$$

פקודות שימושיות ב- Matlab

כתibre ב- Matlab	הפעולה
$v = [1 2 3]$	אתחול וקטור שורה : למשל, $v = (1,2,3)$
$v = [1 2 3]'$ או $v = [1; 2; 3]$	אתחול וקטור عمودה : למשל, $v = (1 2 3)^t$
$A = [1 2 3; -1 2 5; 7 8 9]$	אתחול מטריצה A : למשל $A = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ -1 & 2 & 5 \\ 7 & 8 & 9 \end{pmatrix}$
$B = A'$	חישוב מטריצה מוחלפת $B = A^t$
$B = inv(A)$	חישוב מטריצה הופכית $B = A^{-1}$ (עבור מטריצה הפיכה)
$det(A)$	חישוב דטרמיננטה של מטריצה A
$x = inv(A) * b$	פתרון ממ"ל $Ax = b$ עם פתרון ייחיד
$[L, U] = lu(A)$ הפקודה מציגה את שתי המטריצות L ו- U בנפרד	פירוק LU של מטריצה A
$norm(v, 2)$ נורמה : 2	חישוב נורמה של וקטור v
$norm(v, inf)$ נורמה : ∞	חישוב נורמה של מטריצה A
$norm(A, 2)$ נורמה : 2	חישוב ערכים עצמיים של A
$eig(A)$	חישוב המטריצות U, D, L בפירוק $A = L + D + U$
$D = diag(diag(A))$ $L = tril(A) - D$ $U = triu(A) - D$	
$B_J = -inv(D)*(L+U)$ $B_{GZ} = -inv(L+D)*U$	חישוב המטריצות B_J, B_{GZ}
$norm(eig(B), inf)$	חישוב רדיוס ספקטורי של מטריצה B
1. בניית וקטור عمودה באורך n עם המקדים של הפולינום בסדר יורץ (מהמקדם של החזקה הגבוהה למקדם של החזקה הנמוכה, כולל הצבתת מקדים = 0 אם הם חסרים בפולינום) $p = [a_n; \dots; a_1; a_0]$ roots(p) 2. חישוב השורשים ע"י הפקודה	חישוב שורשים של פולינום $p(x) = a_n x^n + \dots + a_1 x + a_0$
syms x chebyshevT ([0, 1, 2, 3, ..., n-1], x)	מציאת n פולינומי ציביציב ראשוניים בקטע $[-1,1]$
[-1,1] : נמצוא ארבעת פולינומי ציביציב ראשוניים ב-	
syms x chebyshevT ([0, 1, 2, 3], x) [1, x, 2 * x^2 - 1, 4 * x^3 - 3 * x] : פلت :	
syms x a b k = 0: n-1; xi = (2*x - (a+b)/(b-a)); T = chebyshevT(k, xi);	מציאת n פולינומי ציביציב ראשוניים בקטע כללי $[a, b]$
[0,2] : נמצוא ארבעת פולינומי ציביציב ראשוניים ב- syms x k= 0: 3; xi = (2*x - 1); T = chebyshevT(k, xi); [1, 2 * x - 1, 8 * x^2 - 8 * x + 1, 32 * x^3 - 48 * x^2 + 18 * x - 1] : פلت	

המחלקה להנדסת תוכנה, אנליזה נומרית

<pre>syms x legendreP([0 1 2 3, ..., n-1], x)</pre> <p><u>דוגמא :</u> מצא ארבעת פולינומי ליזנדר ראשוניים (לא מתוקנים) בקטע [-1,1]</p> <pre>syms x legendreP([0 1 2 3], x)</pre> <p><u>פלט :</u> $[1, x, \frac{3x^2}{2} - \frac{1}{2}, \frac{5x^3}{2} - \frac{3x}{2}]$</p>	<p>מציאת א פולינומי ליזנדר ראשוניים (לא מתוקנים) בקטע [-1,1] (ניתן לעבור לייצוג מתוקן באמצעות חלוקה במקדם המוביל)</p>
<pre>>> syms x P = sym(zeros(1,N+1)); for k = 0:n-1 Pk = legendreP(k,x); factor = 2^k*factorial(k)^2/factorial(2*k); P(k+1) = simplify(factor*Pk); end P</pre> <p><u>דוגמא :</u> מצא 4 פולינומי ליזנדר ראשוניים מתוקנים ב- [-1,1]</p> <pre>>> syms x P = sym(zeros(1,4)); for k = 0:3 Pk = legendreP(k,x); factor = 2^k*factorial(k)^2/factorial(2*k); P(k+1) = simplify(factor*Pk); end P</pre> <p><u>פלט :</u> $[1, x, x^2 - 1/3, x^3 - (3*x)/5]$</p>	<p>מציאת א פולינומי ליזנדר ראשוניים מתוקנים [-1,1] (monic)</p>
<p><u>דוגמא :</u> חישוב 3 פולינומי ליזנדר בקטע [0,2]</p> <pre>syms x a=0; b=2; n=3; P = sym(zeros(1,3)); xi = (2*x - (a+b) /(b-a)); for k = 0:3 Pk = legendreP(k, xi); factor = 2^k*factorial(k)^2/factorial(2*k); P(k+1) = simplify(factor * Pk); end P</pre> <p><u>פלט :</u> $[1, 2*x - 1, 4*x^2 - 4*x + 2/3, 8*x^3 - 12*x^2 + (24*x)/5 - 2/5]$</p>	<p>מציאת א פולינומי ליזנדר ראשוניים מתוקנים [a,b] (monic)</p>

המחלקה להנדסת תוכנה, אנליזה נומרית

```
> syms x

x_nodes = [0,1,2,3,4].';
phi = [ones(size(x_nodes)),
x_nodes, x_nodes.^2];
U = phi;
for j = 1:3
    for k = 1:j-1
        U(:,j) = U(:,j) -
(U(:,k)'*phi(:,j))/(U(:,k)'*U(:,k))
    end
    U(:,j) = U(:,j)/norm(U(:,j));
end
P = sym( ([ones(length(x_nodes),1),
x_nodes, x_nodes.^2] \ U).' * [1;
x; x^2] );
>> P
```

דוגמא לחישוב קבוצת פולינומים א"ג ביחס
למ"פ דיסקרטית על קבוצת נקודות נתונה:

מציאת 3 פולינומים אורתוגונליים ראשוניים
מתוקנים (monic) ביחס לקבוצת הנקודות
 $\{0,1,2,3,4\}$

```
I = integral(f,a,b)
```

למשל: חישוב $\int_0^1 (e^x + x^2) dx$

$$I = \int_0^1 (e^x + x^2) dx$$

$$>> fun=@(x) exp(x)+x.^2;$$

$$>> I = integral(fun,0,1)$$

```
I =
```

```
2.0516
```

חישוב אינטגרל מסוים $I = \int_a^b f(x) dx$